

EL PERQUÈ DE LA MERIDIANA

Vicenç Navarro

Catedràtic de Polítiques Públiques. Universitat Pompeu Fabra

7 de maig de 2015

Les enquestes assenyalen que el percentatge de la població que dóna suport a la independència de Catalunya és menor que el de la que no la desitja (segons l'últim baròmetre del Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya, un 44,1% dels catalans desitja la independència, per un 48% que no). I el que és també important és que aquests percentatges varien considerablement per províncies, comarques i districtes, sent els barris comunament definits com a obrers (amb un percentatge elevat de població predominantment castellanoparlant) els que són més desfavorables a la independència. Per aquest motiu és lògic i predictable que la direcció de l'ANC (el moviment independentista de major pes a Catalunya) es vulgui centrar durant aquest període preelectoral (abans d'unes eleccions que són considerades per part d'aquest

moviment com a plebiscitàries) en el tema social, ja que considera que aquests sectors de la classe treballadora catalana serien més receptius al seu missatge si mostra que la Catalunya Social seria més avançada i desenvolupada a la Catalunya independent. Per aquest motiu ha escollit com a centre de la manifestació de l'11 de setembre (dies abans de les eleccions) la Meridiana, que tradicionalment travessa la majoria de districtes que han estat considerats de composició predominantment de classe treballadora a Barcelona. L'última es va fer a la Diagonal i a la Gran Via (11 quilòmetres), i ara es projecta en una versió més curta a la Meridiana (7,1 quilòmetres). La intenció és atreure cap a la causa independentista grups i classes socials que no han estat favorables a la independència de Catalunya. Serà reeixida aquesta estratègia?

Pot ser que sigui important veure què ha passat a Escòcia, un país, avui, part del Regne Unit, governat per un partit independentista, situat a l'esquerra del Partit Laborista. Les polítiques d'aquest govern han mostrat una gran sensibilitat social, amb propostes clarament redistributives, contràries a les polítiques d'austeritat, i molt crítiques amb el Partit Laborista per la seva complicitat en l'aplicació d'aquestes últimes. Això explica que el major suport el dia del referèndum a la proposta independentista del govern es recollís als barris obrers dels centres urbans d'Escòcia.

I –en contra de l'esperança de l'establishment polític i econòmic britànic (basat a Londres) i escocès (basat a Edimburg)- aquest suport ha continuat estenent-se, com a conseqüència de la continuació en l'expansió de les polítiques progressistes i redistributives d'aquest govern. Una d'aquestes mesures ha estat una proposta de reforma agrària que ha comptat amb l'oposició molt activa dels grans terratinents d'aquell país, molts d'ells lligats a la monarquia britànica. Aquesta reforma limita l'extensió d'aquestes propietats i dóna amplis poders a l'Estat escocès per definir els usos, així com la compra i venda dels terrenys.

El que mereix especial atenció –ja que explica gran part del seu atractiu cap a les classes populars- és que la motivació d'aquesta llei ha estat la de democratitzar la societat escocesa, expandint el dret a decidir (explícit en el referèndum) de la ciutadania a d'altres esferes, com la de la propietat, que s'havien considerat abans com alienes al procés democràtic. La gent desitja controlar el seu propi destí, i es percep que això requereix de la participació de la població en la governança del país a tots els nivells, incloent l'econòmic. Això explica el desig popular, a les zones rurals, d'una major socialització de la propietat, evitant la seva concentració, que es considera intrínsecament antidemocràtica. Com subratlla el Ministre d'Afers Rurals del govern escocès, Richard Lochhead, "existeix el desig de canviar la situació actual en la qual la ciutadania no té la sensació de

controlar el seu propi destí, a l'estar immersa en un gran creixement de les desigualtats, conseqüència de la gran concentració de la riquesa i del poder, els quals la ciutadania té la sensació que no té la potestat de canviar" (Mure Dickie, "Scotland: Breaking up the states", *Financial Times*, 05.02.15).

Aquestes mesures són populars no només entre les poblacions rurals, sinó també entre les urbanes, i molt especialment entre les classes populars. Moltes altres intervencions públiques estan tenint lloc, moltes d'elles de caràcter redistributiu i que transmeten la percepció generalitzada que el dret a decidir no hauria de limitar-se només a la dimensió nacional, sinó també a la social. En realitat, el suport de la població que no va votar independència al partit independentista al govern d'Escòcia ha crescut enormement. I el propi govern ha emfatitzat més i més el tema social a fi d'augmentar el seu suport.

El contrast amb Catalunya és molt marcat. El govern de la Generalitat de Catalunya es troba hegemonitzat per un partit liberal – Convergència Democràtica de Catalunya (CDC)-, membre de la família liberal a Europa (com ho és també Ciutadans), que coherentment ha aplicat les seves reformes liberals, tant en les retallades de la despesa pública, incloent-hi la social (de les més elevades a la UE-15) com en el seu suport a una reforma laboral que,

com han assenyalat els sindicats, ha causat destrucció d'ocupació i baixada de salaris, mesures que han impactat negativament en el nivell de vida de les classes populars, i molt especialment de la classe treballadora. La identificació de la crida a la independència per part del partit liberal que hegemonitza el govern i que té més visibilitat mediàtica amb l'aplicació i desenvolupament d'aquestes polítiques crea un rebuig entre amplis sectors de la classe treballadora catalana, de difícil reversió tret que hi hagi un canvi notable en aquestes polítiques, cosa que no es preveu que succeeixi en el període preelectoral. Les impopulars polítiques de retallades dutes a terme pel govern (que no les tenia en la seva oferta electoral) intenten explicar-se i justificar-se per una necessitat imposada per Frankfurt (el BCE), Berlín (el govern alemany), Brussel·les (la Comissió Europea), Washington (l'FMI) i Madrid (el govern Rajoy). I tot i que hi ha gran dosis de certesa en aquesta explicació, que externalitza les responsabilitats del que succeeix a un país, no és suficient, ja que una gran part de les classes populars tenen una desconfiança vers les institucions anomenades representatives a cadascun dels seus nivells de decisió, cosa que inclou també el govern català. Al capdavant, les classes populars són conscients i saben que alhora que es retallaven despeses socials es baixaven els impostos aquí a Catalunya, baixades que van beneficiar (en el cas de successions) les classes més acabalades a costa de les classes populars, i que el govern donava suport a una reforma laboral regressiva. És més que probable que es

necessiti molt més que anar a la Meridiana per mobilitzar grans sectors de la classe treballadora d'aquest país a favor de la independència.